

Estils

“Cal tenir la valentia de fugir, perquè la felicitat és un deure”

Antonio Pau s'endinsa en l'escapologia, disciplina pionera sobre com fugir d'un entorn hostil

DÍDAC P. LAGARRIGA
BARCELONA

Fugir és de delinqüents, de covards, dels qui no encaren les responsabilitats, dels eterns adolescents, de desequilibrats... Tot un entramat negatiu, envoltat de tòpics, que ens empeny a rebutjar la fugida i a la vegada, com tot allò prohibit i tabú, a desitjar-la en silenci, a somiar-la. Però, i si pensem la fugida, el mer fet de fugir, com una realitat més enllà de la construcció social que condemna aquest acte de la mateixa manera que sospita de la felicitat i la plenitud?

“Fugir és, en la majoria de casos, un acte de valor. No es tracta de fugir dels deures i responsabilitats, naturalment, sinó de fugir d'una circumstància vital que resulta hostil”. Ho explica Antonio Pau, que ha volgut entreobrir un capítol nou a l'antropologia i que l'ha anomenat *Escapologia*, “un camp del coneixement (seria excessiu considerar-lo una ciència autònoma) que se centra en l'estudi de la fugida”. Però ell no és antropòleg, sinó escriptor i traductor, gran coneixedor de la literatura alemanya, llengua que ens dona tota una sèrie de paraules-càpsula sovint intradueïbles i que Pau utilitza per ampliar i matisar els exemples que farceixen aquesta escapologia incipient. De tot això n'ha escrit *Manual de escapologia. Teoria y práctica de la huida del mundo* (Trotta), un llibre excel·lent, gens redundat ni acadèmic, però plenament erudit i suggeridor, divertit i instructiu. Hi recull trenta maneres de fugir, conscient que no són les úniques (“les formes de fugida són infinites”), basant-se sempre en la premissa que qui fugí del món “pren una decisió conscient i lliure que el porta a una situació que considera millor per a la seva vida”. I, aquí, parlar del món “és una forma abreviada de referir-se a l'entorn hostil”.

Fugir de la infelicitat

D'aquesta manera, com sosté Pau, fugir és de valents, perquè la felicitat és un deure: “S'ha de fugir valentament de la infelicitat a la felicitat. A la morbosa fruïció en el dolor s'hi ha d'oposar la lluminosa complaença en l'alegria”. L'autor alerta, no obstant això, i per fugir dels manuals d'autoajuda, que no es tracta de buscar l'eufòria perpètua: “En el nostre temps hem passat de la vall de llàgrimes al camp de roses, a

l'exaltació de la salut i la bellesa, a la intolerància al dolor, a la negació de la mort. La vida no és ni una cosa ni l'altra. S'ha de donar a les realitats doloroses el propi espai, però el seu espai just. Esgotat aquest espai, cal tenir la valentia de fugir”.

Segons ell, i amb independència dels motius individuals de fugida, hi ha èpoques de la història més favorables a la fugida, i el món que ens ha tocat viure és una d'aquestes. Principalment, són dues les raons que empenyen els individus a la fugida. La primera, que ell anomena “neomilenarisme”, és “la percepció confusa del fi d'una era”, degut a la conjunció de factors catastròfics, com la degradació mediambiental, les bombolles que esclaten, l'augment de la violència, l'evolució desbocada de la tecnologia... La segona

Pau parla de l'estudi de la fugida i en diu *escapologia*.

GETTY

ens remet al mite de Sísif, “la sensació que es viu aixecant feixugament una gran roca rodona que torna a caure indefinidament”, on la vida gira al voltant de la devolució d'un préstec –per pagar la casa–, i després d'un altre –per pagar el cotxe–, i després d'un altre... “i sempre amb el risc de perdre les quatre parets que donen aixopluc a l'existència, amb la vaga però ferma convicció que això no és vida, que viure no és amortitzar, sinó una altra cosa amb més sentit”.

Potser, davant d'aquesta situació angixant i emparentant-la amb la idea d'escapatòria, ens ve al cap el suïcidi. L'escriptor, però, alerta que aquesta opció no entra dins de la fugida. De fet, considera que són fenòmens radicalment inversos; primer, perquè el suïcida no adopta una de-

cisió conscient i lliure (“pràcticament en tots els suïcidis hi ha un trastorn mental o de la personalitat que condiona aquesta decisió”); segon, perquè el suïcida no vol fugir, “sinó alliberar-se d'una situació per a la qual no troba sortida”. A més, “una de les grans meravelles de la fugida és que l'elecció és revocable. Sempre es pot tornar, sempre es pot escollir una fugida diferent”.

Trobar-se a sí mateix

Cal entendre la fugida, per tant, com la voluntat de deixar aquestes circumstàncies hostils i anar cap a un lloc carregat de sentit. Es tracta d'un patró de conducta que s'ha donat al llarg de tota l'evolució de la cultura, i al llibre Pau ofereix un ventall d'experiències que, malgrat néixer moltes vegades en racons i temps allunyats, continuen interpellant-nos. Per exemple la fugida cap a l'ataràxia (paraula per designar la tranquil·litat i absència de temors i desitjos), “una necessitat sentida en el segle VI aC a la Grècia clàssica i que se segueix sentint també avui, en el segle XXI”. O el *Beatus ille*, expressió utilitzada en un vers d'Horaci i que evoca el somni de la felicitat camperest, aquella “il·lusió sentida especialment des de la monotonia de la vida urbana –recorda Pau– i que no deixarà de repetir-se en la Història de la humanitat i en els seus poetes”.

En aquesta escapologia hi trobem capítols heterodoxos, com el que ens parla de les religions i filosofies orientals (“on la fugida no és tant un alliberament com un buidatge”), la utopia (que significa “traslladar-se amb la imaginació a una societat honesta i justa de la qual, paradoxalment, no es pot fugir”), espais intangibles (com la torre d'ivori, o l'illa de Robinson) o les actualitzacions de fenòmens antics, com el neonomadisme, el neotribalisme o el neoruralisme, que és fruit, entre d'altres, “de la fugida d'un treball degradant”.

En definitiva, com afirma l'autor, la vida és seriosa i fugir també ho és: “Qui busqui la soledat ha de fer-ho per trobar-se a sí mateix i allunyar-se de totes aquelles adherències de fingiment i superficialitat amb què la societat va recobrint i tapant el jo més veritable”. Si tothom necessita tant la soledat com la companyia, la fugida seria l'instrument per equilibrar aquestes dues dimensions. “La gran meravella –conclou– és que hi ha moltes formes de soledat i moltes formes de companyia on es pot fugir. Cadascú pot escollir la seva”. —

XXXXXXXXXX XXXXXX Vivamus viverra eros eu nisl viverra a congue nibh pulvinar. Nulla commodo dignissim libero eu vestibulum. Quisque ultricies, augue nec lobortis convallis, lacus metus

Gent

TEXT:
FIRMA REDACTOR

Fusce at urna vehicula enim luctus congue

Fusce accumsan, neque ut hendrerit sollicitudin, ipsum justo porttitor nunc, vel volutpat mi lorem ut urna. Etiamque ac massa imperdiet venenatis. Nam interdum, est at commodo rutrum, lectus magna ullamcorper erat, eget molestie nisl purus vitae ante. Vestibulum aliquam pretium odio, sed mattis urna accumsan et.

Sed in metus dolor, sit amet lobortis quam. Etiam adipiscing, turpis quis pulvinar ultrices, sem nunc consectetur lacus, vel porta orci orci at massa. Quisque ut arcu augue, vitae aliquet erat. Ut vel quam at turpis pulvinar alique. —

Vivamus placerat lobortis blandit

Fusce accumsan, neque ut hendrerit sollicitudin, ipsum justo porttitor nunc, vel volutpat mi lorem ut urna. Etiam dapibus neque at nisl sodales consequat. Donec at nulla justo. Donec et ipsum eget tellus egestas pellentesque et sit amet metus. Fusce quis neque ac massa imperdiet venenatis pu alique. —